

Αξιόπιστα υψηλές στρατιωτικές δαπάνες είναι οικονομικά εφικτές

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Η ανάγκη επιτάχυνσης των αμυντικών δαπανών είναι πλέον αναπόφευκτη. Αυτό είναι εφικτό οικονομικά και θα προσθέσει στην εγχώρια ζήτηση, γεγονός που θα βοηθήσει την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) να βγει από τα τελευταία δύο χρόνια χαμηλής ανάπτυξης.

Πόσα δαπανά η ΕΕ για την άμυνα;

Σύμφωνα με τον [Ευρωπαϊκό Οργανισμό Άμυνας](#), η ΕΕ δαπάνησε 326 δισεκατομμύρια ευρώ για την άμυνα το 2024, που ισοδυναμεί με 1,9% του ΑΕΠ, και αύξηση 30% από το 2021. Έχει επίσης δεσμεύσει άλλα 100 δισεκατομμύρια ευρώ μέχρι το 2027, ποσό που ισοδυναμεί με άλλη αύξηση 30% στα επόμενα τρία χρόνια. Παρά την ταχεία αύξηση των αμυντικών δαπανών, ωστόσο, αυτό δεν αρκεί για να αποτελέσει αξιόπιστο αποτρεπτικό παράγοντα στην Ρωσική επιθετικότητα.

Μια [πρόσφατη μελέτη](#) δείχνει ότι για να έχει επαρκή (με την έννοια, αξιόπιστα αποτρεπτική) στρατιωτική ικανότητα, η ΕΕ θα χρειαστεί επιπλέον 300.000 στρατιώτες και αύξηση των ετήσιων αμυντικών δαπανών κατά τουλάχιστον 250 δισεκατομμύρια ευρώ. Αυτό ισοδυναμεί με περίπου επιπλέον αύξηση κατά 1,4% του ΑΕΠ ετησίως, επιπλέον του 1,9% του ΑΕΠ που δαπανάται σήμερα, το οποίο είναι άμεσα συγκρίσιμο με αυτό που δαπανούν οι ΗΠΑ (3,4% του ΑΕΠ σύμφωνα με την [Παγκόσμια Τράπεζα](#)). Αυτό είναι ένα μεγάλο ποσό, αλλά είναι εντός της οικονομικής ισχύος που έχει η ΕΕ τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε επίπεδο ΕΕ. Αυτό που απαιτείται είναι στενός συντονισμός

ς.

Αυτό είναι συγκρίσιμο, αν όχι μικρότερο, με άλλες δαπάνες σε περίοδο κρίσεων

Σε προηγούμενες κρίσεις, η οικονομική ενίσχυση της ΕΕ ήταν πολύ μεγαλύτερη. Κατά τη διάρκεια της ενεργειακής κρίσης το 2022, τα κράτη μέλη της ΕΕ διέθεσαν μεταξύ [0,5% και 7% του ΑΕΠ](#) για να προστατεύσουν τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις από τις οικονομικές επιπτώσεις. Στην COVID19 πανδημία το 2020, η άμεση εθνική δημοσιονομική ώθηση κυμάνθηκε από [0,4% έως 8,3% του ΑΕΠ](#), με πολύ μεγαλύτερα κεφάλαια και εγγυήσεις να τίθενται σε διαθεσιμότητα. Επιπλέον, η ΕΕ δημιούργησε το [Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας](#) (ΤΑΑ) που ανήλθε σε σχεδόν 5% του ΑΕΠ για περίοδο επτά ετών, ένα μέσο που χρηματοδοτήθηκε από την έκδοση κοινού χρέους της ΕΕ, για πρώτη φορά σε τέτοια κλίμακα.

Η ΕΕ διαθέτει τόσο τα μέσα όσο και τη δύναμη να αντιδράσει αποφασιστικά και άμεσα. Αυτό που χρειάζεται είναι η προθυμία να το πράξει και να συμφωνήσει πως θα συντονιστούν οι πόροι για να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα.

Συνδυασμός χρηματοδοτικών μέσων

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι επίτευξης αυτού του επιπλέον 1,4% του ΑΕΠ. Σε πρόσφατο [άρθρο](#) στους Financial Times, ο Έλληνας Πρωθυπουργός κύριος Μητσοτάκης υποστήριξε τρεις τρόπους:

1) Εξαίρεση των αμυντικών δαπανών από τους δημοσιονομικούς κανόνες ώστε να επιτραπεί η αύξηση των ελλειμματικών δαπανών στους εθνικούς προϋπολογισμούς χωρίς να ενεργοποιηθεί η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Ωστόσο, αναγνωρίζει ότι αυτό από μόνο του δεν είναι ούτε αρκετό ούτε απαραίτητα χωρίς προβλήματα για τη δημοσιονομική υγεία ορισμένων κρατών μελών. Επομένως, πρέπει να γίνεται με προσοχή.

2) Συμπερίληψη της ασφάλειας και της άμυνας στον κατάλογο στρατηγικών προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Στην έκθεση Ντράγκι ζητείται από την ΕΤΕπ να διαδραματίσει πιο ενεργό ρόλο στη χρηματοδότηση της ανάπτυξης στην ήπειρο. Κάτι τέτοιο θα προσέκλυε ιδιωτικά κεφάλαια, τα οποία είναι απαραίτητα για την κατανομή του βάρους της χρηματοδότησης τέτοιων δαπανών.

3) Δημιουργία ενός ευρωπαϊκού ταμείου 100 δισεκατομμυρίων ευρώ για τις απαιτήσεις συλλογικής άμυνας, που θα χρηματοδοτείται από κοινό χρέος, όπως το ΤΑΑ.

Η σημασία της εγχώριας ζήτησης για την ανάπτυξη της Ευρώπης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχοντας αναπτυχθεί ελάχιστα τα τελευταία δύο χρόνια, εκτιμάται και πάλι ότι θα [συνεχίσει σε αυτή τη χαμηλή τροχιά ανάπτυξης](#) το 2025. Πέρα από τον αριθμό των μεταρρυθμίσεων που χρειάζονται για να αυξηθεί η παραγωγικότητα, ο ίδιος ο Ντράγκι τόνισε επίσης την [ανάγκη να ενισχυθεί η εγχώρια ζήτηση](#) ώστε να γίνει η κινητήρια δύναμη ανάπτυξης, ξεφεύγοντας έτσι από το παραδοσιακό μοντέλο εξάρτησης από τις εξαγωγές.

Η αύξηση των στρατιωτικών δαπανών με ρυθμό επιπλέον 1,4% του ΑΕΠ ετησίως, θα δώσει μεγάλη ώθηση στην οικονομία βραχυπρόθεσμα. Εάν αυτό γίνει με συντονισμένο τρόπο που αξιοποιεί τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και περιλαμβάνει όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, ιδιωτικούς και δημόσιους, τότε θα δώσει μεγάλη ώθηση στην οικονομία. Επιπλέον, οι επενδύσεις θα επιταχύνουν την [καινοτομία στις τεχνολογίες διπλής χρήσης](#) που αναπόφευκτα θα κλείσουν μέρος του χάσματος καινοτομίας που εντόπισε ο Ντράγκι.

Αυτό δεν είναι το προτιμώμενο μοντέλο ανάπτυξης

Είναι αυτό το μοντέλο ανάπτυξης της Ευρώπης στο μέλλον; Η απάντηση είναι όχι, ειδικά επειδή οι αμυντικές δαπάνες και η ανάπτυξη [δεν συσχετίζονται απαραίτητα μακροπρόθεσμα](#). Δυστυχώς, όμως, βραχυπρόθεσμα, η απάντηση πρέπει να είναι ναι. Θα προτιμούσα να επένδυε η Ευρώπη στην εκπαίδευση και στην τόσο αναγκαία επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης. Αλλά δεν επιλέγουμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε. Η ΕΕ και άλλες ευρωπαϊκές χώρες πρέπει τώρα να προστατεύσουν την ήπειρο για να διατηρήσουμε την ελευθερία να επιλέγουμε πώς θα ζούμε.

*Η Μαρία Δεμερτζή είναι επικεφαλής του Κέντρου Οικονομίας, Στρατηγικής και Χρηματοοικονομικών, για την Ευρώπη, The Conference Board.